

بررسی رابطه بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق‌های عملکرد مدیرعامل

سرروه نوری

کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی ماد، سنندج، ایران.
Noori.danesh@yahoo.com

شماره ۵۲ / زمستان ۱۴۰۰ (جلد سوم) / صص ۱۰۵-۱۱۹
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره چهارم)

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی رابطه بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق‌های عملکرد مدیرعامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار است. تحقیق حاضر از نظر طبقه‌بندی بر مبنای هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است. هدف تحقیق کاربردی، توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی یک دوره ۵ ساله شامل صورت‌های مالی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ است. در راستای تحقق اهداف با انتخاب ۱۷۵ شرکت واجد شرایط از بین شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران آزمون شده است. همچنین از بعد نحوه استنباط در خصوص فرضیه‌های پژوهش، در گروه تحقیقات توصیفی - همبستگی قرار می‌گیرد و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌های رگرسیون ترکیبی و داده‌های لوجستیک استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق‌های عملکرد مدیرعامل رابطه معنی دار و مستقیمی وجود دارد بطوری که با افزایش مشوق‌های عملکرد مدیرعامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس بر میزان تخلف در گزارشگری مالی آن‌ها افزوده می‌شود.

واژگان کلیدی: تخلف در گزارشگری مالی، مشوق‌های عملکرد مدیرعامل، بورس اوراق بهادار تهران.

مقدمه

تخلف در گزارشگری و حسابداری مالی در سالهای اخیر رشد قابل توجهی داشته است بنابراین در سال‌های اخیر، به موضوع تخلف در گزارشگری و حسابداری مالی توجه ویژه‌ای شده است. گزارشگری مالی متخلفانه منجر به ارائه اطلاعات ناصحیح به بازار می‌شود و بر کارایی بازار در تخصیص منابع اثر می‌گذارد که پیامد آن سلب اعتماد سرمایه‌گذاران از بازار خواهد بود. در این راستا، با هدف حفظ منافع سرمایه‌گذاران و بهبود دارایی تخصیص بازار، حسابرسان وظیفه‌ی بررسی و تأیید صحت و سقم اطلاعات گزارش‌گری مالی و مطلوب بودن ارائه آنها را بر عهده دارند و برای این کار باید شناخت و درک مناسبی از تخلف و راهکارهای مقابله با آن داشته و بر مسئولیت‌های خود در این زمینه آگاه باشند. تخلف عبارت است از هر گونه عمل عمدی یا فریبکارانه یک یا چند نفر از مدیران، کارکنان یا اشخاص ثالث برای برخورداری از مزیتی ناروا یا غیر قانونی. هرچند تخلف یک مفهوم قانونی گسترده دارد، اما آنچه به حسابرس مربوط می‌شود، اقدامات متخلفانه‌ای است که به تحریف مهم در صورت‌های مالی می‌انجامد. یکی از روش‌های اولیه برای نظارت بر مدیران شرکت، همسو کردن مشوق‌های اجرایی با ارزش‌های سهامداران، از طریق ارائه قراردادهای پاداش

مدیران اجرایی است، از جمله پاداش های مبتنی بر سهام (بنت و همکاران، ۲۰۱۷). هدف جدید چنین قراردادهایی، انگیزه دادن به مدیران اجرایی است تا سخت کار کنند و فرصت طلبی خود را محدود کنند (رافی و همکاران، ۲۰۱۴). در بسیاری از کشورها، عملکرد حسابداری به عنوان معیار اصلی قراردادهای پاداش مدیران اجرایی استفاده شده است. مطالعات قبلی دریافتند عملکرد حسابداری منعکس کننده وضعیت فعالیت های یک شرکت است، همچنین به مدیران اجرایی انگیزه می دهد تا در بیان ارزش دارایی خالص شرکت و درآمدها غلو نمایند تا رفاه شخصیشان را به حداکثر برسانند (سان، ۲۰۱۴). گزارشگری مالی عبارت است بازنمایی اطلاعات خلاصه شده و طبقه بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری به گونه ای که برای طیف گسترده ای از استفاده کنندگان صورت های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی سودمند واقع شود. هدف از گزارش های عمومی بیان وضعیت اقتصادی شرکت و سودآوری آن است. تخلف و تقلب در برگیرنده تمام ابزار گوناگونی است که ساخته انسان است و فرد با استفاده از آن مزیتی را نسبت به دیگری از طریق توصیه های دروغین یا کتمان حقیقت کسب می کند و شامل تمام رویدادهای ناگهانی، ترفندها، حيله گری ها یا مخفی کارها و دیگر راه های غیرمنصفانه برای فریب دیگری است. تخلف در گزارشگری مالی در سال های اخیر به اشکال مختلف، در عرصه های ملی و بین المللی ظهور و روز به روز به افزایش بوده و ضرورت دارد علوم مختلف از جمله دانش حسابداری و حساسی، با هدف و رویکرد تخصیص بهینه منابع از وقوع تخلف در گزارشگری مالی جلوگیری و نسبت به افشا آن اقدام نمایند. تخلف در گزارشگری مالی موجب ضایع شدن منابع مالی و غیرمالی جامعه گردیده و بی شک تنزل سطح رفاه عمومی اجتماع را به دنبال دارد (دوانی، ۱۳۹۲). گزارشگری مالی متقلبانه با تحریف یا حذف مبالغ یا موارد افشا از صورتهای مالی به عمد و به منظور فریب استفاده کنندگان صورت های مالی، سروکار دارد. یکی از عوامل مؤثر در کاهش اعتمادپذیری گزارش ها و صورتهای مالی پدیده تقلب است و موجب افزایش ریسک و هزینه کسب و کار شده، اعتماد سرمایه گذاران را کاهش داده و اعتبار و صلاحیت حرفه ای حسابداری را زیر سؤال می برد (خواجوی و منصوری، ۱۳۹۴). مطابق تحقیقات اثباتی حسابداری، تخلف در گزارشگری مالی، به عنوان یک مکانیزم قراردادی، می تواند رفتارهای فرصت طلبانه مدیر در بیش نمایی پاداش مبتنی بر سود را افزایش دهد. با این حال، تاکنون پژوهشی رابطه تخلف در گزارشگری مالی و مشوق های عملکرد مدیران عامل که یک شکاف تحقیقاتی در مطالعه ما ایجاد کرده است انجام نشده است و محقق در نظر دارد به این سوال پاسخ دهد که آیا تخلف در گزارشگری مالی باعث افزایش مشوق های عملکرد مدیران عامل می شود؟

تعریف مفهومی متغیرهای تحقیق تخلف در گزارشگری مالی

تحریف صورتهای مالی، شامل دستکاری عناصر تشکیل دهنده آنها از طریق ارائه بیش از واقع دارایی، فروش و سود یا ارائه کمتر از واقع بدهی، هزینه و زیان است. در مواقعی که صورتهای مالی حاوی تحریفی بااهمیت است به گونه ای که عناصر تشکیل دهنده آن صورت مالی بیانگر واقعیت نباشد، گفته می شود که تخلف صورت گرفته است (اسپاتیس^۱، ۲۰۰۲). الیوت و ویلینگهام (۱۹۸۰) عنوان می کنند که تخلف، همان دستکاری هوشیارانه صورتهای مالی توسط مدیریت است که باعث گمراهی سرمایه گذاران و اعتباردهندگان می شود (صفرزاده، ۱۳۸۹).

طبق بخش ۲۴ استانداردهای حساسی ایران، تخلف، عبارتست از هرگونه اقدام عمدی یا فریبکارانه یک یا چند نفر از مدیران، کارکنان یا اشخاص ثالث، برای برخورداری از مزیتی ناروا یا غیرقانونی (کمیته تدوین استانداردهای حساسی، ۱۳۹۱). «تخلف در صورتهای مالی» زمانی اتفاق می افتد که مدیران، با استفاده از روش های غیرمنطبق بر اصول

¹ Spathis

پذیرفته شده حسابداری^۱ به منظور گمراه کردن گروهی از سهامداران درباره عملیات اساسی و زیرساختی شرکت یا نفوذ و تاثیر در نتایج فعالیت‌های قراردادی شرکت، مشهود در ارقام حسابداری، سعی در دستکاری صورت‌های مالی دارند (پرولز و لوجی،^۲ ۲۰۱۱).

مشوقهای عملکرد مدیر عامل

پاداش به جبران زحمتی که فرد در سازمان متحمل می‌شود، در ازای وقت و نیرویی که او در سازمان و بخاطر نیل به اهداف سازمان صرف می‌کند و به تلافی خلاقیت و ابتکارات وی برای یافتن و بکارگیری رویه‌ها و روش‌های کاری جدیدتر و بهتر اطلاق می‌شود (بادآور نهندی و داداش زاده، ۱۳۹۴). در عمل از طرح‌های مختلفی برای پرداخت پاداش به مدیر استفاده می‌شود که طرح پاداش مبتنی بر عملکرد یکی از انواع آن است. در این طرح‌ها از مبانی و معیارهای مختلفی مانند مبنای حسابداری، اقتصادی، تلفیقی و مدیریت مالی می‌توان استفاده نمود (فخاری و رضانی، ۱۳۹۵). معمولاً اجزای تشکیل دهنده حقوق و پاداش مدیران براساس دو معیار سنجش عملکرد، یعنی سود خالص و قیمت سهام تعیین می‌شود. براساس مبانی نظری پاداش، می‌توان پیش‌بینی کرد که درصد هر یک از این شاخص‌ها در برنامه حقوق و پاداش مدیران به سه عامل نسبی دقت، حساسیت و افق زمانی که مدیر تصمیم خود را در آن محدوده اتخاذ می‌نماید، بستگی داشته باشد (اسکات^۳، ۲۰۰۶).

پیشینه تحقیق

پژوهش‌های داخلی

شیبانی و عابدینی (۱۳۹۸) به بررسی رابطه بین ریسک درماندگی مالی و پاداش مدیریت در شرکت‌های بورس اوراق بهادار پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که تاثیر فرصت رشد بر پاداش مدیریت در سطح کل شرکت‌ها، مثبت می‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که فرصت رشد بر پاداش مدیریت تاثیر دارد. سجادی و کاظمی (۱۳۹۷) پژوهشی تحت عنوان الگوی جامع گزارشگری مالی متخلفانه در ایران به روش نظریه پردازی زمینه بنیان انجام دادند جامعه آماری تحقیق خبرگان صاحب نظر در خصوص پدیده صورت‌های مالی متخلفانه هستند که با توجه به هدف تحقیق، از روش نمونه‌گیری گلوله برفی یا زنجیره‌ای برای مصاحبه انتخاب شده‌اند. افزون بر مصاحبه‌های انجام شده، به منظور افزایش اعتبار و جامعیت تحقیق، اسناد و مدارک موجود در خصوص گزارشگری مالی متخلفانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به دقت مطالعه، بررسی و تحلیل شده است. پس از کسب نظر خبرگان و مطالعه دقیق اسناد، مدارک و گزارشات، عامل فشار به عنوان شرط علی گزارشگری مالی متخلفانه شناخته شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد انگیزه پاداش مدیران، انگیزه سوء استفاده از دارایی‌ها، هزینه‌های سیاسی، مقاصد مالیاتی و تحصیل شرکت توسط مدیران نیز بر گزارشگری مالی متخلفانه موثرند. طرح‌های تخلف در گزارشگری مالی در بستر فرهنگ عمومی، نظام قانونی و استاندارد حسابداری کشور به عنوان شرایط زمینه‌ای و نظام راهبری شرکتی، کنترل داخلی و کیفیت حسابرسی به عنوان شرایط مداخله‌گر متولد می‌شوند. در تحقیق حاضر ۲۵ طرح تخلف در صورت‌های مالی و اجزاء آن‌ها شناسایی شده است. افزون بر این، پیامدهای تخلف در گزارشگری مالی در دو سطح صورت‌های مالی و بازار سرمایه طبقه بندی و تفسیر شده است.

¹ GAAP

² Perols, J. L., & Lougee

³ Scott

کرباسی (۱۳۹۳) به بررسی و سنجش نظرات مدیران مالی و حسابرسان در مورد تأثیر شاخص‌های مالی و غیرمالی بر پیشگیری تخلف مالی و کشف آن پرداخت. بدین منظور شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مربوط به صنعت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر مورد نظر است، از ابزار پژوهشی پرسشنامه و مصاحبه به منظور جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. پرسشنامه‌ها پس از تأیید اعتبار بین دو گروه پاسخ دهنده توزیع و در نهایت ۸۰ پرسشنامه از مدیران و ۸۶ پرسشنامه از حسابرسان جمع‌آوری شد. داده‌های آماری حاصله به روش t دو گروه مستقل مورد تحلیل واقع شده، بعد از تحلیل داده‌ها، به وسیله نتایج آماری مشخص شد که از دیدگاه مدیران مالی و حسابرسان شاخص‌های مالی تأثیر بیشتری نسبت به شاخص‌های غیرمالی بر تخلف مالی دارد. و همچنین در پایان شاخص‌های مختلف مالی از نظر شدت تأثیر از طریق آزمون فریدمن رتبه بندی شده است. اگرچه عوامل خطر تخلف ضرورتاً گویای وجود تخلف نیست اما این عوامل به عنوان علائم هشداردهنده در مورد زمینه‌های وقوع تخلف محسوب می‌شوند. نتایج پژوهش حاکی از معنی دار بودن ارتباط بین متغیرهای بکاررفته در مدل استفاده شده، با خطر بروز تخلف در گزارشگری مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ است. در نهایت توان پیش بینی نسبتاً بالای مدل پیشنهادی با استفاده از الگوی رگرسیون مورد تأیید قرار گرفت.

جامعی و اصغرزاده پاره (۱۳۹۱) به بررسی شکاف دیدگاه‌ها در مور نقش حسابرسی در زمینه کشف و گزارشگری تخلف شرکت پرداختند. مدیران مالی شرکت‌ها و تأمین کنندگان مالی به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. اطلاعات مورد نیاز از طریق ارسال پرسشنامه پنج گزینه ای طیف لیکرت بطور تصادفی و با نسبت نمونه به جامعه، جمع‌آوری گردید. در نهایت فرضیه‌ها با استفاده از آزمون پارامتریک تی برای دو جامعه مستقل و آزمون لوین مورد ارزیابی واقع شدند. نتایج حاکی از تأیید فرضیه اصلی با سطح اطمینان ۹۵ درصد است. به عبارت دیگر در حوزه تخلف بین دیدگاه‌های حسابرسان مستقل و استفاده کنندگان، شکاف عملکردی معناداری وجود دارد.

پژوهش‌های خارجی

چن و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی به عنوان تقلب در گزارشگری مالی و مشوق‌های عملکرد مدیر عامل به رابطه بین انگیزه عملکرد مدیران عامل و احتمال تقلب شرکت در گزارشگری مالی پرداخته‌اند، و رابطه آنها را با استفاده از روشهای تحقیقاتی نوآورانه بررسی کرده‌اند. اول بر مشوق‌های اعطای گزینه‌ها تمرکز کرده تا مشوق‌های مبتنی بر حقوق صاحبان سهام و ثانیاً بر گزینه‌های واگذار شده تأکید کرده، سوم، تأثیر مشوق‌های اختیاری بر بی‌نظمی‌های گزارشگری مالی آینده را تجزیه و تحلیل کرده‌اند. با استفاده از این رویکرد ابتکاری و همچنین یک نمونه کامل و یک نمونه همسان، متوجه می‌شویم که افزایش مشوق‌های گزینه مدیران، احتمال تخلفات گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، تأثیر مشوق‌های اختیاری بر تقلب در گزارشگری مالی با تلاش حسابرس تعدیل می‌شود. علاوه بر این، ما متوجه می‌شویم که نماینده دیگری برای اندازه‌گیری مشوق‌های اختیار مدیران، یعنی تعداد گزینه‌های واگذار شده توسط مدیران، با حساسیت اختیار سهام مدیر عامل ارتباط زیادی دارد.

کنیون و هی (۲۰۱۶) با بررسی دوره‌های پنج ساله از سابقه شرکت‌های چینی دریافتند میان وقوع تخلف و پاداش مدیریت رابطه منفی وجود دارد. علاوه بر آن ساختار مالکیت، سازوکارهای داخلی حاکمیت شرکت و روابط سیاسی بر احتمال وقوع تخلف موثر است. ضمن آنکه در صورت وقوع تخلف در شرکت‌های خصوصی و یا شرکت‌هایی که منصب رئیس هیات مدیره و مدیرعامل تفکیک شده‌است و همچنین شرکت‌هایی که در مناطق توسعه یافته هستند، مدیران جرایم

¹ Chen & et al

بیشتری را متحمل خواهند شد. ضمن آنکه در شرکتهای متخلف مدیران چرخش بیشتری را تجربه میکنند و در واقع از دوره تصدی کمتری برخوردار هستند.

آوانگ و همکاران (۲۰۱۶) به بررسی عوامل رفتاری موثر بر تمایل به تخلف در گزارشگری مالی با استفاده از نظریه عمل منطقی پرداخته و دریافته‌اند که نگرش و هنجارهای انتزاعی در افراد، با تمایل به تخلف در گزارشگری مالی رابطه مثبتی دارد. پیشینه پژوهش نشان داد، اگرچه در این زمینه پژوهش‌های مفیدی انجام شده و به یافته‌های ارزشمندی نیز دست یافته است، اما تاکنون در کشور هیچ پژوهشی به بررسی رابطه نظریه عمل منطقی و اجزای آن (نگرش و هنجارهای انتزاعی) با تمایل به تخلف در گزارشگری مالی نپرداخته است و لذا لازم است که این مساله مورد آزمون تجربی قرار گرفته تا بتوان با استفاده از یافته‌ها، شناخت بیشتری کسب نموده و برنامه ریزی بهتری انجام داد.

روش پژوهش

روش پژوهش مجموعه‌ای از قواعد، ابزار و راه‌های معتبر (قابل اطمینان) و نظام‌یافته برای بررسی واقعیت‌ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه‌حل مشکلات است (خاکی، ۱۳۸۶). پژوهش حاضر از لحاظ هدف، نوع داده، نوع استدلال، روش و ماهیت زمان انجام پژوهش به شرح ذیل است:

الف) هدف: این پژوهش از نظر طبقه بندی بر مبنای هدف از نوع پژوهش کاربردی است. با توجه به اینکه هدف پژوهش کاربردی، توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است و از آنجاکه نتایج این مطالعه به توسعه دانش و ادبیات در خصوص ارتباط بین مبحث رابطه‌ی تخلف در گزارشگری مالی و مشوقهای عملکرد مدیرعامل کمک خواهد نمود، از این رو از لحاظ هدف از نوع تحقیقات کاربردی است.

ب) نوع داده: نوع داده‌های پژوهش از نوع کمی است که با استفاده از داده‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران جمع‌آوری و برای انجام تحلیل آماری استفاده خواهد شد.

ج) نوع استدلال: با توجه به اینکه برای انجام این پژوهش از بین شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، نمونه‌ای با در نظر گرفتن معیارهای مدنظر انتخاب می‌گردد و با مشاهده نتایج حاصل از نمونه، آن نتایج به جامعه تعمیم داده می‌شود، از این رو این پژوهش از نوع استدلال استقرایی است (زیرا در استدلال استقرایی نتایج با مشاهده نمونه و تعمیم به کل، حاصل می‌شود. در روش استقرایی برای رسیدن به یک نتیجه مطلوب، همه نمونه‌ها باید مورد بررسی قرار گیرند)

د) روش و ماهیت: از آنجاکه قلمرو پژوهش‌های تحلیلی متن‌های مکتوب است و با در نظر گرفتن اینکه داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش حاضر با تحلیل داده‌های شرکت‌های بورسی جمع‌آوری می‌گردد از این رو این پژوهش از نوع تحلیلی و از آنجاکه با کنترل تعدادی از متغیرها مقدور است از نوع شبه تجربی است.

و) زمان انجام پژوهش: با توجه به اینکه برای انجام این پژوهش داده‌های مربوط به ۵ سال متوالی (سال‌های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹) جمع‌آوری و در نهایت مورد تحلیل قرار می‌گیرد، از این رو از نوع ترکیبی - سری زمانی و مقطعی است.

جامعه و نمونه آماری

مقدار یک جامعه آماری عبارت است از مجموعه‌ای از افراد یا واحدها که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند. معمولاً در هر پژوهش، جامعه مورد بررسی یک جامعه آماری است که پژوهشگر مایل است درباره صفت یا صفت‌های متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۴). جامعه‌ی آماری این پژوهش، کلیه‌ی شرکت‌های پذیرفته‌شده

در بورس اوراق بهادار تهران است. در این پژوهش یک نمونه از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی یک دوره ۵ ساله شامل صورت‌های مالی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این پژوهش از نمونه‌گیری آماری استفاده نمی‌شود. شرکت‌های مورد بررسی به روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس معیارهای زیر انتخاب می‌شوند:

- جز شرکت‌های هلدینگ و سرمایه‌گذاری نباشند.
- بانک‌ها به سبب ماهیت خاص فعالیتشان حذف می‌شوند.
- طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی و توقف عملیات نداشته باشند.
- اطلاعات مورد نیاز آن‌ها برای انجام پژوهش در دسترس باشد.

دلیل اعمال شرط عدم تغییر سال مالی و عدم وقفه معاملاتی طولانی‌تر از ۶ ماه طی دوره مورد بررسی این است که اگر نماد معاملاتی شرکتی برای مدت طولانی بسته شده و سهام آن مورد معامله قرار نگرفته باشد و همچنین تغییر سال مالی داشته باشد، قابلیت مقایسه اطلاعات بین شرکت‌ها از بین خواهد رفت. از طرف دیگر، مدت کمتر از ۶ ماه ممکن است منجر به حذف تعداد زیادی از شرکت‌های عضو نمونه آماری گردیده و شرکت‌های سرمایه‌گذاری و بیمه نیز به دلیل ماهیت خاص فعالیت آن‌ها، از جامعه مورد بررسی در این پژوهش کنار گذاشته می‌شوند. با در نظر گرفتن موارد فوق تعداد ۱۷۵ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند که نحوه اعمال محدودیت‌ها به شرح ذیل است:

جدول (۱): نحوه نمونه‌گیری آماری و تعداد شرکت‌های انتخاب شده به عنوان نمونه

ردیف	شرح	تعداد
۱	تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.	۶۷۳
۲	حذف شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها منتهی به اسفندماه نیست.	۸۹
۳	شرکت‌هایی که در طی بازه زمانی مدنظر تغییر سال مالی داده‌اند.	۷۲
۴	حذف شرکت‌های باقیمانده شامل سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ، بانک‌ها، بیمه‌ها و لیزینگ‌ها.	۶۵
۵	شرکت‌هایی که نماد آن‌ها حذف شده یا توقف فعالیت داشته‌اند.	۲۰۰
۶	شرکت‌های که اطلاعات مورد نیاز آن‌ها در دسترس نبودند.	۷۲
	شرکت‌های باقی مانده در نمونه آماری پژوهش	۱۷۵

فرضیه پژوهش

بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوقهای عملکرد مدیرعامل رابطه معناداری وجود دارد.

نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

تعریف عملیاتی (نحوه اندازه‌گیری) تخلف در گزارشگری مالی

تخلف در گزارشگری مالی (Fraud): تخلف در گزارشگری مالی یک متغیر مصنوعی است به نحوی که شرکت‌هایی که با در نظر گرفتن توضیحات زیر در گروه متخلف قرار می‌گیرند عدد یک (۱) و به شرکت‌های غیرمتخلف عدد صفر (۰) اختصاص می‌یابد.

به منظور اندازه‌گیری تخلف در گزارشگری مالی، به پیروی از پژوهش فرقاندوست حقیقی و برواری (۱۳۸۸)، شرکت‌هایی که گزارش‌های حسابرسی آنها مردود، عدم اظهار نظر یا مشروط بوده‌اند دارای احتمال بیشتری در ارتکاب تخلف، نسبت به شرکت‌هایی می‌باشند که گزارش حسابرسی مقبول دارند. بنابراین ابتدا شرکت‌هایی که گزارش حسابرسی آنها مردود، عدم

اظهارنظر یا مشروط بوده شناسایی و سپس از بین موارد شناسایی شده، شرکت‌هایی که در گزارش حسابرسی آنها یکی از مصادیق تخلف ذیل، علت نوع اظهار نظرشان ذکر گردیدند، به عنوان شرکت متخلف شناسایی می‌شوند.

- شناسایی نادرست درآمدها و اندازه‌گیری درآمدهای تحقق یافته،
- بیش‌نمایی در دارایی‌ها و موجودی‌های پایان دوره،
- شناسایی نادرست هزینه‌ها و عدم اندازه‌گیری هزینه‌های محقق شده،
- کم‌نمایی در بدهی‌ها و استفاده نادرست و متخلفانه از حساب‌های ذخیره،
- عدم تهیه صورت‌های مالی با فرض توقف فعالیت شرکت‌هایی که فرض تداوم فعالیت آنها به شکل اساسی زیر سوال رفته و در گزارش‌های حسابرسی بازتاب یافته (ماهر و همکاران^۱، ۲۰۰۷؛ حسینی، ۱۳۹۰؛ حجازی و مختاری نژاد، ۱۳۹۶).
- به‌کارگیری نادرست یا عدم رعایت رویه‌ها، برآوردها و استانداردهای پذیرفته شده حسابداری مرتبط با اندازه‌گیری، شناسایی، طبقه‌بندی، ارائه یا افشا اقلام با اهمیت صورت‌های مالی (کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی، ۱۳۹۱).

تعریف عملیاتی (نحوه اندازه‌گیری) پاداش مدیریت

برابر است با لگاریتم طبیعی پاداش پرداختی به اعضای هیات مدیره. برای استخراج اطلاعات مربوط به پاداش هیات مدیره از یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی استفاده می‌شود (واعظ و همکاران، ۱۳۹۶).

متغیرهای کنترلی

وجه نقد مازاد (Free Cash):

لگاریتم طبیعی نسبت وجه نقد به مجموع دارایی‌ها منهای وجه نقد شرکت i در دوره t .
اهرم مالی (Leverage):

اهرم مالی برابر است با کل بدهی‌های شرکت تقسیم بر کل دارایی‌های شرکت i در سال t .
ارزش بازار (RaMarket Value):

به مجموع ارزش روز و متعارف سهام یک شرکت سهامی عام گفته می‌شود. این ارزش معادل ارزش روز و جاری یک سهام ضرب در تعداد سهام‌های منتشر توسط یک شرکت است.

ارزش دفتری به قیمت بازار (Book Market):

ارزش کل دارایی‌های شرکت منهای بدهی‌هایی که دارد.

سود هر سهم (EPS):

سود هر سهم از تقسیم میزان سود عملیاتی، پس از کسر مالیات شرکت، بر تعداد کل سهام، محاسبه می‌شود و نشان دهنده سودی است که شرکت در یک دوره مشخص، به ازای یک سهم عادی، بدست آورده است.

سودآوری (ROA):

جمع کل دارایی‌ها بر سود خالص.

رشد فروش (Sales Growth):

نسبت ارزش بازار سهام بر ارزش دفتری سهام.

سن شرکت (Age):

¹ Maher & et al

لگاریتم سالهای فعالیتهای شرکت در بورس
ادغام (Acquisition):

این متغیر به عنوان یک متغیر موهومی تعریف شده که در صورت ادغام، عدد یک را اختیار میکند و در غیر این صورت این مقدار برابر با صفر خواهد شد.

تغییر مدیرعامل (CEO Terure):

این متغیر به عنوان یک متغیر مستقل موهومی تعریف شده که در صورت تغییر مدیرعامل، عدد یک را اختیار میکند و در غیر این صورت این مقدار برابر با صفر خواهد شد.

مدل رگرسیونی مورد استفاده در پژوهش و مخفف متغیرهای استفاده شده

$$\text{Fraud} = B1 + B2\text{Vested Delta} + B3\text{Free Cash} + B4\text{Leverage} + B5\text{Market Value} + B6\text{Book Market} + B7\text{EPS} + B8\text{ROA} + B9\text{Sales Growth} + B10\text{Age} + B11\text{Acquisition} + B12\text{CEO Terure} + e$$

جدول (۲): نام و نوع متغیرهای استفاده شده در پژوهش

نام متغیر	علامت اختصاری	نوع متغیر
تقلب مالی	Fraud	مستقل
پاداش مدیریت	Vested Delta	وابسته
وجه نقد مازاد	Free Cash	کنترلی
اهرم مالی	Leverage	کنترلی
ارزش بازار	Market Value	کنترلی
ارزش دفتری به قیمت بازار	Book Market	کنترلی
سود هر سهم	EPS	کنترلی
سودآوری	ROA	کنترلی
رشد فروش	Sales Growth	کنترلی
سن شرکت	Age	کنترلی
ادغام	Acquisition	کنترلی
تغییر مدیرعامل	CEO Terure	کنترلی

تحلیل توصیفی

در روشهای توصیفی تلاش بر آن است تا با ارائه جدول و استفاده از ابزارهای آمار توصیفی نظیر؛ شاخصهای مرکزی و پراکندگی، به توصیف دادههای تحقیق پرداخته شود، تا این امر به شفافیت موضوع کمک کند. جدول زیر شامل آمار توصیفی برای همه متغیرهای به کاررفته در تحقیق هست. تعداد مشاهدات معتبر و درست برای هر متغیر ۵ سال می باشد. دادههای موردنظر مربوط به ۱۷۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است، که دورههای زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ را در بر گرفته است. در بخش اول مهم ترین شاخصهای مرکزی و پراکندگی متغیرهای تحقیق ارائه شده است. از بین شاخصهای مرکزی، میانگین و از شاخصهای پراکندگی، انحراف معیار متغیر استفاده شده است. علاوه بر این برای هر متغیر ماکزیمم و مینیمم نیز ارائه شده است. این شاخصها در جدول ۳ ارائه شده اند. ارقام این جدول به کمک نرم افزار Excel و EVIEWS نسخه ۹ محاسبه شده اند.

جدول (۳): آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	علامت اختصاری	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
تقلب مالی	Fraud	۰	۱	۰/۳۲	۰/۲۴
پاداش مدیریت	Vested Delta	۰	۷۹۳۶۰	۱۲۹/۱۷۹	۲۷۱۳/۳۱۲
وجه نقد مازاد	Free Cash	-۰/۱۴۰	۰/۲۵۱	۰/۰۰۱۵۸	۰/۳۱۷
اهرم مالی	Leverage	۰/۱۱۸	۳/۰۶۰	۰/۶۹۱	۰/۳۱۵
ارزش بازار	RaMarket Value	۰/۶۲۳	۸۵/۵۵۸	۱۲/۳۵۶	۱۴/۷۳
ارزش دفتری به قیمت بازار	Book Market	۱/۷۷۷	۷۵/۷۳۴	۲۹/۸۱۹	۲۷/۹۸
سود هر سهم	EPS	-۵۵۵۳	۱۶۱۶۴	۷۸۹/۴۷	۱۳۹/۳۶۱
سودآوری	ROA	-۰/۳۲۵	۰/۶۲۹	۰/۱۳۷	۰/۱۳۶
رشد فروش	Sales Growth	۰	۰/۳۱۹	-۰/۳۳۲	۳/۴۴۷
سن شرکت	Age	۳/۹۷۶	۸/۴۰۵	۵/۵۸۴	۰/۵۷۳
ادغام	Acquisition	۱/۷۷۷	۳۵/۷۴۵	۲۷/۸۱۹	۳/۹۷۹
تغییر مدیرعامل	CEO Terure	۰	۱	۰/۶۳۰	۰/۴۴۰

آزمون نرمال بودن

قبل از آزمون فرضیات تحقیق باید از نرمال بودن داده‌ها اطمینان پیدا کرد، برای آزمون نرمال بودن جملات خطا از آزمون‌های مختلفی می‌توان استفاده کرد. یکی از این آزمون‌ها، آزمون شاپیروویلیک می‌باشد که در این تحقیق نیز از این آزمون استفاده شده است. در صورتی که اجزای باقی‌مانده از توزیع نرمال برخوردار باشند، می‌توان ادعا کرد که جامعه نیز دارای توزیع نرمال است.

H_0 : متغیرهای مدل نرمال هستند.

H_1 : متغیرهای مدل نرمال نیستند.

جدول (۴): آزمون نرمال بودن

متغیر	شاپیروویلیک	سطح معناداری
جمله خطا مدل	۱/۱۴	۰/۰۹۴

آزمون نرمال بودن متغیرها نشان‌دهنده نوع آمار مورد استفاده را مشخص می‌کند. آزمون نرمال بودن نحوه توزیع و پراکندگی داده‌ها را مشخص می‌کند. همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، نتیجه سطح معناداری این آزمون برای داده‌ها، بالای ۵ درصد می‌باشد، بیانگر نرمال بودن این داده‌هاست. داده‌های نرمال نحوه توزیع و پراکندگی داده‌ها را مشخص می‌کند.

آزمون هم خطی

هم خطی به معنای وجود ارتباط خطی بین همه یا برخی از متغیرهای توضیحی مدل رگرسیون است. در رگرسیون خطی فرض بر این است که هیچ رابطه خطی دقیقی بین هیچ یک از متغیرهای توضیحی وجود ندارد. نقض این فرض موجب بروز مشکل هم خطی می‌شود. البته هم خطی بر دو نوع هم خطی کامل و هم خطی ناقص است و در صورتی که هم خطی از نوع کامل باشد، فرض مذکور نقض شده است.

هنگامی که یک ارتباط خطی کامل مابین متغیرهای توضیحی یک مدل رگرسیون وجود داشته باشد، تخمین‌های مدل رگرسیون نمی‌تواند به طور منحصر به فردی محاسبه شود. هم خطی دلالت بر این دارد که ۲ متغیر، ترکیب خطی کاملاً

نزدیکی با یکدیگر دارند. بدین معنی است که بین متغیرهای مستقل همبستگی بالایی وجود دارد و ممکن است با وجود بالا بودن R^2 ، مدل دارای اعتبار بالایی نباشد. به عبارت دیگر با وجود آن که مدل خوب به نظر می‌رسد ولی دارای متغیرهای مستقل معنی داری نمی‌باشد. در صورت تأیید هم خطی، مجموعه‌ای از مشکلات در تعیین دقت معادله رگرسیون وجود دارد.

شاخص عامل تورم واریانس (VIF) برای بررسی هم خطی

جهت تشخیص وجود هم خطی، شاخص عامل تورم واریانس (VIF) مورد استفاده قرار می‌گیرد. اگر شاخص VIF متغیر مستقلی بیشتر از ۵ باشد احتمالاً با متغیرهای دیگر هم خطی دارد. در این صورت باید مورد بررسی بیشتر قرار گیرد. در غیر این صورت مشکل هم خطی بین متغیرهای مستقل وجود ندارد. آزمون هم خطی (VIF) متغیرهای تحقیق به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول. Error! No text of specified style in document. (۵): آزمون هم خطی

متغیر	علامت	مدل
تقلب مالی	Fraud	۱/۴۲
پاداش مدیریت	Vested Delta	۱/۲۲
وجه نقد مازاد	Free Cash	۱/۶۸
اهرم مالی	Leverage	۱/۳۶
ارزش بازار	RaMarket Value	۱/۱۸
ارزش دفتری به قیمت بازار	Book Market	۱/۲۳
سود هر سهم	EPS	۱/۶۶
سودآوری	ROA	۱/۲۸
رشد فروش	Sales Growth	۱/۳۹
سن شرکت	Age	۱/۴۲
ادغام	Acquisition	۱/۷۷
تغییر مدیرعامل	CEO Terure	۱/۶۳

مقادیر هم خطی نشان دهنده احتمال همبستگی داخلی بین متغیرها می‌باشد. مقادیر هم خطی با بیشتر از ۵ نشان دهنده احتمال هم خطی بین متغیرهای مستقل است و مقادیر بیش از ۱۰ بیانگر مشکل جدی در استفاده از رگرسیون در وضعیت موجود می‌باشد. از طرفی تمامی شاخص‌های وضعیت کوچکتر از ۵ می‌باشند که نشان دهنده عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل است.

آزمون ناهمسانی واریانس‌ها و خودهمبستگی

یکی از مفروضات معادله رگرسیون، ثابت بودن واریانس خطاها می‌باشد که بعنوان فرض همسانی واریانس‌ها شناخته می‌شود. در صورتیکه خطاها، واریانس ثابتی نداشته باشند، گفته می‌شود که ناهمسانی واریانس وجود دارد. فرض دیگر مدل رگرسیون خطی، صفر بودن کواریانس بین اجزای خطا در طول زمان (یا به صورت مقطعی برای انواع داده‌ها) می‌باشد. هنگامی که واریانس جملات خطا ثابت نباشد و تغییر کند گفته می‌شود مشکل ناهمسانی واریانس وجود دارد. در این پژوهش برای بررسی ناهمسانی واریانس از آزمون LR و برای رفع سنجش خودهمبستگی از آزمون والد ریچ استفاده می‌گردد.

H_0 : متغیرهای مدل خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس ندارند.

H_1 : متغیرهای مدل خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس دارند.

جدول (۶): آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس

آزمون ناهمسانی واریانس ها			آزمون خود همبستگی		
ناهمسانی	سطح معناداری	F	خود همبستگی	سطح معناداری	F
ندارد	۰/۱۰۲	۰/۹۶	ندارد	۰/۱۲۵	۱/۱۸

بررسی نتایج آزمون ناهمسانی واریانسها حاکی از سطح معنی داری بیشتر از ۵٪ بوده است. لذا فرض صفر رد نمی شود، این بدان معناست متغیرهای تحقیق دارای همسانی واریانس و عدم خودهمبستگی می باشند.

آزمون فرضیه پژوهش

H₀: بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوقهای عملکرد مدیرعامل رابطه معناداری وجود ندارد.

H₁: بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوقهای عملکرد مدیرعامل رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۷): آزمون مدل

Fraud = B1 + B2Vested Delta+ B3Free Cash + B4Leverage + B5Market Value+ B6Book Market + B7EPS + B8ROA + B9Sales Growth + B10Age + B11Acquisition + B12CEO Terure + e				
ضریب	آماره Z	سطح معنی داری	علامت اختصاری	متغیر
۰/۰۰۷	۲/۹۳	۱۹/۰	Vested Delta	پاداش مدیریت
۰/۰۰۵	۲/۹۷	۰/۰۰۷	Free Cash	وجه نقد مازاد
۰/۲۹۱	۰/۸۵	۰/۰۰۲	Leverage	اهرم مالی
۰/۰۴۱	۲/۱۲	۰/۰۴۳	RaMarket Value	ارزش بازار
۰/۰۰۱	-۳/۲۶	-۰/۱۵	Book Market	ارزش دفتری به قیمت بازار
۰/۰۰۰	-۵/۸۷	-۰/۴۹	EPS	سود هر سهم
۰/۰۰۰	-۴/۲۸	-۰/۳۲	ROA	سودآوری
۰/۰۰۰	-۳/۶۵	-۰/۲۲	Sales Growth	رشد فروش
۰/۰۰۰	-۲/۴۲	-۰/۱۶	Age	سن شرکت
۰/۰۰۰	-۳/۷۷	-۰/۴۵	Acquisition	ادغام
۰/۲۸	-۱/۶۲	-۰/۰۸	CEO Terure	تغییر مدیرعامل
۰/۰۲۹	۲/۶۶	۰/۰۲	α	عرض از مبدا
۰/۵۲			ضریب تعیین مک فادن	

ضریب تعیین مک فادن

ضریب تعیین مک فادن همانند ضریب تعیین در رگرسیون معمولی بوده و دامنه آن مابین ۰ و ۱ می باشد بطوری که عدد یک نشان دهنده تبیین کامل متغیرهای مشاهده شده توسط مدل می باشد. این آماره مطابق با جدول ۷ معادل ۰/۵۲ درصد می باشد، که حکایت از تبیین ۵۲ درصدی متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل دارد. این شاخص بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می شود. گفتنی است که مقدار R² تنها برای متغیرهای درون زای مدل ارائه می شود و در مورد سازه های برونزا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R² مربوط به سازه های درون زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. چین (۱۹۹۸) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی بودن برازش بخش ساختاری مدل به وسیله معیار R² تعریف کرده است.

صحت طبقه بندی مدل

در جدول میزان صحت طبقه بندی مدل ارائه شده است.

جدول (۸): درصد صحت طبقه بندی مدل پژوهش

درصد صحت طبقه بندی	پیش بینی		مشاهدات
	تخلف در گزارشگری مالی		
	تخلف	غیرتخلف	
۷۴/۱۳	۱۳۴	۳۸۴	غیرتخلف
۷۰/۵۲	۲۴۴	۱۰۲	تخلف
۷۲/۶۸	درصد کل		

بر مبنای نتایج حاصله ملاحظه می‌گردد که درصد کلی طبقه بندی صحیح مدل، ۷۲/۶۸ درصد می‌باشد. بدین ترتیب که ۲۴۴ مشاهده (سال-شرکت) از ۳۴۶ مشاهده متخلف (۷۰/۵۲ درصد) و ۳۸۴ مشاهده از ۵۱۸ مشاهده ای غیرمتخلف (۷۴/۱۳ درصد) به درستی طبقه بندی شده اند. نحوه به دست آمدن صحت به این صورت است که فرض شده است که شرکت تخلف داشته است و شرکتی تخلف نداشته حال با مقایسه اگر در واقعیت تخلف داشته باشد حدس ما درست بود و عدد ۱ و در غیر اینصورت عدد صفر قرار می‌دهیم.

تفسیر نتایج حاصل از برآورد فرضیه پژوهش

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۷، از آنجایی که سطح معنی داری (P-VALUE) آماره Z مربوط به متغیر پاداش مدیران کوچکتر از ۰/۰۵ بوده (۰/۰۰۹۹) و ضریب آن مثبت می‌باشد (۰/۱۹) بنابراین فرضیه H_0 رد شده و در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق های عملکرد مدیر عامل رابطه معنی دار و مستقیمی وجود دارد بطوری که با افزایش مشوق های عملکرد مدیرعامل شرکت های پذیرفته شده در بورس بر میزان تخلف در گزارشگری مالی آن ها افزوده می‌شود. بنابراین فرضیه تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود. و در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق های عملکرد مدیرعامل رابطه معنی دار و مستقیمی وجود دارد بطوری که با افزایش مشوق های عملکرد مدیرعامل شرکت های پذیرفته شده در بورس بر میزان تخلف در گزارشگری مالی آن ها افزوده می‌شود. بنابراین فرضیه تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود. و نتایج این پژوهش با پژوهش های شیبانی و عابدینی (۱۳۹۸)، کرباسی (۱۳۹۳)، سجادی و کاظمی (۱۳۹۷)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، آوانگ و همکاران (۲۰۱۶) و رذالی و ارشد (۲۰۱۴) هم راستا بوده و همخوانی دارد.

نتیجه گیری

یکی از اهداف گزارشگری مالی ارائه اطلاعاتی است که برای سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان و دیگر کاربران فعلی و بالقوه در تصمیم گیری های مربوط به سرمایه گذاری و اعتباردهی و سایر تصمیم ها سودمند باشد (سپاسی و حسنی، ۱۳۹۵). گزارشهای مالی همواره باید برای کمک به کاربران در تصمیم گیری، اطلاعات قابل اعتمادی را ارائه نمایند. گزارش مالی بایستی در بر دارنده اطلاعات مربوط، قابل اعتماد، قابل مقایسه و قابل فهم باشد. قابل اعتماد بودن مربوط به کیفیت اطلاعات است و این اطمینان را ایجاد می‌کند که اطلاعات منطقه‌ عاری از خطا و تعصب است و صادقانه هر آنچه را که انتظار می‌رود بیان کند بازگو می‌نماید، اما رخدادهای اخیر حسابداری در جهان و بررسی روند گزارشگری در ایران نشان دهنده قصورات اخلاقی در این حرفه است. رشد فزاینده تقلب در شرکت های بزرگ نشان می‌دهد که مکانیزم های پیشگیری و بازدارندگی از وقوع تقلب باید توسط سازمان ها مورد توجه قرار گیرد (رزالی و راشد، ۲۰۱۴). از طرفی دیگر از آنجا که مدیریت یک شرکت بر

مبنای تضاد منافع بین مالکان و مدیران است و مدیران به ویژه اگر مالکان سهام نباشند منافع بلند مدتی ندارند بنابر این نگرانی هایی در باره تقلب در صورت های مالی ایجاد می کند. تقلب در صورت های مالی، یکی از موارد مسأله نمایندگی است که مدیران با ارائه اطلاعات گمراه کننده به مالکان، درصددد بیشینه کردن منافع شخصی خود هستند؛ از این رو، فعالیت های مدیران ارشد با عواملی محدود می شود که حاکمیت شرکت های تحت مدیریت آنها را تشکیل و تحت تأثیر قرار میدهد. در این پژوهش ارتباط بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق های عملکرد مدیرعامل بررسی شده است. با استفاده از نمونه ای از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۹، دریافتیم که بین تخلف در گزارشگری مالی و مشوق های عملکرد مدیرعامل رابطه معنی دار و مستقیمی وجود دارد بطوری که با افزایش مشوق های عملکرد مدیرعامل شرکت های پذیرفته شده در بورس بر میزان تخلف در گزارشگری مالی آن ها افزوده می شود. این پژوهش به ادبیات تخلف و تقلب در گزارشگری مالی، حسابداری و امور مالی کمک می کند.

پیشنهاد های پژوهش بر مبنای فرضیه پژوهش

- ✓ پیشنهاد می شود شرکت های پذیرفته شده در بورس برای پست مدیریت از مدیران غیر موظف استفاده کنند که چرا که با تخصص و عینیت لازم امکان سوء استفاده مدیریت از منابع شرکت در جهت منافع شخصی را کاهش می دهند.
- ✓ به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می شود که دستورالعمل راهبری شرکتی را که از سال ۱۳۹۲ تاکنون با ۴ مرحله ویرایش در قالب پیش نویس تدوین شده را تصویب و شرکتهای پذیرفته شده را ملزم به وجود اکثریت اعضای غیر موظف مستقل در ترکیب هیئت مدیره نماید.
- ✓ به شرکتهای و همچنین حسابرسان پیشنهاد می شود که در هنگام بررسی گزارش های مالی متقلبانه شرکتهای فقط تجدید ارائه را ملاک قرار ندهند چراکه فقط تجدید ارائه هایی که ناشی از انگیزه متقلبانه مدیریت باشد منجر به تقلب در گزارشگری مالی می شود.
- ✓ به سرمایه گذاران پیشنهاد می شود هنگام سرمایه گذاری به بازده شرکت ها و استقلال اعضای هیئت مدیره توجه داشته باشند و در شرکتهایی سرمایه گذاری کنند که تعداد اعضای غیر موظف آنها بیشتر است.
- ✓ پیشنهاد می شود شرکت ها مطابق با استانداردهای هنگامی که حسابرسان با سرنخ های ویژه ای که نشانه تقلب بالقوه است برخورد می کنند، حساسیت خود را افزایش دهند، بنابراین حسابرسان، سرمایه ای برای افرادی هستند که ممکن است به ارزیابی و تشخیص خطرهای موجود در گزارش های مالی، نیز داشته باشند.
- ✓ در آخر به سازمان بورس اوراق بهادار توصیه می شود، افشای اطلاعات تخلفات شرکتهای را جزء موارد الزام جهت پذیرش شرکت ها در بورس قرار دهد.

پیشنهاد برای پژوهش های آینده

- انجام پژوهش هایی به شرح زیر پیشنهاد میشود:
- ✓ پیشنهاد می شود از روشهای شبکه های عصبی، قواعد منطق فازی، قواعد احتمال بیزین و نگاشت های خوساز مانده در کشف و بررسی تقلب در گزارشگری مالی استفاده شود.
 - ✓ پیشنهاد می شود تاثیر شرایط اقتصادی مانند بحران مالی بر روی رابطه استقلال هیئت مدیره و گزارشگری مالی متقلبانه مورد بررسی قرار گیرد.
 - ✓ پیشنهاد می شود رابطه ویژگیهای شخصی مدیریت مانند توانایی مدیریت، اعتماد به نفس بیش از حد و.. بر احتمال تقلب در گزارشگری مالی مورد بررسی قرار گیرد.

✓ پیشنهاد می شود رابطه رفتار فرصت طلبانه موسسات حسابرسی و احتمال تقلب در گزارشگری مالی مورد بررسی قرار گیرد.

محدودیت‌های پژوهش

پژوهش‌های علمی و پژوهشی غالباً با محدودیت‌هایی مواجه است که به ثبات و روایی یافته‌های پژوهش لطمه می‌زند. با این حال تلاش محقق باید در این راستا باشد که ضمن حفظ ارزش علمی مطالعه به دنبال راهکارهای رفع یا مقابله با محدودیت‌ها باشد. در این پژوهش نیز محدودیت‌ها و مشکلاتی در روند کاری پژوهش وجود داشت که در زیر به اهم آن‌ها اشاره شده است.

✓ مهمترین محدودیت در انجام این پژوهش تعدد متغیرهای مزاحم است که ممکن است روابط میان متغیرها را تحت تأثیر قرار دهد از جمله مهمترین آن‌ها میتوان به عوامل کلان اقتصادی نظیر نرخ تورم نرخ بهره و بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی کشورمان که بر سرمایه‌گذاری‌ها و معاملات بورس تأثیر فراوان دارد اشاره نمود.

✓ آثار ناشی از تفاوت در روش‌های حسابداری در ارتباط با اندازه‌گیری و گزارش رویدادهای مالی در شرکت‌های مختلف، می‌تواند بر نتایج اثر گذاشته باشد.

✓ با توجه به محدود بودن جامعه آماری به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند ماه بوده، تسری نتایج به سایر شرکت‌ها بایستی با احتیاط انجام شود.

منابع

✓ بادآورندهی، یونس، داداش زاده، قادر، (۱۳۹۴)، ارتباط بین هزینه‌های نمایندگی و قیمت‌گذاری نادرست سهام با تاکید بر نقش میانجی پاداش هیات مدیره، راهبرد مدیریت مالی، دوره ۳، شماره ۱۱، صص ۵۱-۷۱.

✓ حسینی، علی، (۱۳۹۰)، مهم‌ترین تقلب در شرکت‌های بورسی. مجموعه مقالات دومین کنفرانس سالانه پیشگیری از تقلب و سوءاستفاده‌های مالی، تهران.

✓ حجازی، رضوان، مختاری نژاد، حمیدرضا، (۱۳۹۶)، رابطه ساختار حاکمیت شرکتی با احتمال گزارشگری مالی متقلبانه، دوفصلنامه حسابداری ارزش و رفتاری، سال دوم، شماره سوم، صص ۳۳-۶۰.

✓ جامعی، رضا، اصغرزاده پاره، بختیار، (۱۳۹۱)، بررسی شکاف عملکردی حوزه ی تقلب از دیدگاه حسابرسان مستقل و استفاده کنندگان خدمات حسابرسی، اولین همایش ملی حسابداری و مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور.

✓ خواجوی، شکراله، منصوری، مهرداد، (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر ساز و کارهای حاکمیت شرکتی بر تقلب در صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت دارایی و تأمین مالی، دوره ۶، شماره ۲، صص ۷۱-۸۴.

✓ دوانی، غلامحسین، (۱۳۹۲)، نقش حسابرسی در فرآیند مبارزه با فساد، مجله حسابدار رسمی، دوره ۶، شماره ۳۶، صص ۱۱-۱۶.

✓ کرباسی، شیماء، (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر شاخص‌های مالی و غیرمالی بر پیشگیری تقلب مالی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران (مطالعه موردی صنعت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی و مدیریت، موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی و غیردولتی رجاء قزوین.

✓ سجادی، سید حسین، کاظمی، توحید، (۱۳۹۷)، الگوی جامع گزارشگری مالی متقلبانه در ایران به روش نظریه پردازی زمینه بنیان، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۶، شماره ۲۱، صص ۱۸۵-۲۰۴.

- ✓ شیبانی تدرجی، نازنین، عابدینی، بیژن، (۱۳۹۸)، مطالعه تاثیر بین ریسک درماندگی مالی و پاداش مدیریت جهت جلوگیری از ورشکستگی شرکت های بورس اوراق بهادار، اولین همایش سالانه مدیریت، حسابداری و اقتصاد ایران، کیش، شرکت هم اندیشان نوآور علم.
- ✓ صفرزاده، محمدحسین، (۱۳۸۹)، توانایی نسبتهای مالی در کشف تقلب در گزارشگری مالی: تحلیل لاجیت، دانش حسابداری.
- ✓ فخاری، حسین، رضانی، معصومه، (۱۳۹۵)، مطالعه ارتباط رفتار هزینه ها و تغییرات پاداش هیات مدیره، دانش حسابداری، دوره ۷، شماره ۲۴، صص ۴۱-۶۵.
- ✓ فرقاندوست حقیقی، کامبیز، برواری، فرید، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه روشهای تحلیلی در ارزیابی ریسک تحریف صورت های مالی، تقلب مدیریت، فصلنامه دانش و پژوهش حسابداری، دوره ۵، شماره ۱۶، صص ۱۸-۲۳.
- ✓ واعظ، سیدعلی، منتظر حجت، امیرحسین، بنابی قدیم، رحیم، (۱۳۹۶)، تاثیر دقت و حساسیت سود بر پاداش هیات مدیره، پژوهشهای کاربردی در گزارشگری مالی، دوره ۶، شماره ۱، صص ۱۵۳-۱۸۲.
- ✓ awang, yunitam suhaiza ismail,abdul rahim abdul rahman. (2016). measuring the potential for financial reporting fraud in a highly regulated industry. the international journal of accounting and business society. vol. 24, no. 1. pp. 81- 97.
- ✓ Chen ,Dong, Wang, Feng, Xing, Cunyu.(2020). Financial reporting fraud and CEO pay-performance Incentives. Journal of Management Science and Engineering.
- ✓ Maher, W Michael. Stickney, P Clyde. Weil, L Roman. (2007). Managerial accounting: an introduction to concepts, methods, and uses, 10th ed. Mason, OH.
- ✓ Elliot, R. and Willingham, J. (1980). Management Fraud: Detection and Deterrence. Petrocelli, New York. NY.
- ✓ Perols, J. L., & Lougee, B. A, The relation between earnings management and financial statement fraud. Advances in Accounting, 2011, 27(1), 39 – 53.
- ✓ Spathis, C. (2002). Detecting False Financial Statements Using Published Data: Some Evidence from Greece. Managerial Auditing Journal, Vol. 17(4), pp. 179-191.
- ✓ Scott, W. (2006). "Financial Accounting Theory"[Ali, Parsayan], Printice Hall, PP.79-85.